

ВІННИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра менеджменту, маркетингу та підприємництва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійної роботи з дисципліни

ОК 8. – «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

для здобувачів вищої освіти другого

(магістерського) рівня

за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Вінниця – 2023

ІВАНЮТА П.В. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 Менеджмент. Вінниця.

ВКІ 2023. 27 с.

Методичні рекомендації до самостійної роботи розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

В.о. завідувача кафедри менеджменту,

маркетингу та підприємництва к.е.н. Стелла ПИРІЖОК

«30» серпня 2023 р.

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Корпоративне управління» вивчається відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент» зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня.

Дисципліна «Корпоративне управління» є однією з обов'язкових дисциплін підготовки менеджерів, яка дозволить інтегрувати в собі попередньо здобуті здобувачами знання з різних галузей економіки та управління, на основі чого магістри зможуть оволодіти теоретичними знаннями та одержати практичні навички щодо організаційних, правових та фінансових аспектів діяльності корпорацій.

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу. Вона сприяє активізації засвоєння знань, умінь і навичок студентами та їх практичній реалізації, формує вміння навчатися та є оптимальним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів — сприяння засвоєнню навчальної програми дисципліни «Корпоративне управління» в повному обсязі, формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоєння комплексу знань, умінь і навичок, закріплення та систематизація отриманих знань, їх практичне застосування при виконанні творчих індивідуальних завдань і робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета «Корпоративне управління».

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Корпоративне управління» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне управління»: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Корпоративне управління» організовується з дотриманням низки вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;

- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, при цьому не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального середовища.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділу “Самостійна робота”). Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну “Корпоративне управління”, повинні бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм і видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань тощо. Організація та контроль процесу й змісту самостійної роботи та її результатів здійснюються викладачами кафедри. Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

2. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Розрахунок годин, що відведено на самостійну роботу

№ з/п	Найменування робіт	кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Теоретичні основи корпоративного управління	6	10
2	Тема 2. Моделі корпоративних відносин на підприємстві	8	10
3	Тема 3. Зовнішня сфера та внутрішнє середовище корпоративних відносин	6	10
4	Тема 4. Учасники корпоративних відносин. Корпоративна культура	8	10
5	Тема 5. Загальні положення корпоративного управління підприємства	6	10
6	Тема 6. Стратегічні особливості корпоративного управління підприємства	8	12
7	Тема 7. Планування у корпоративному управлінні підприємства	8	12
8	Тема 8. Організація корпоративних відносин на підприємстві	8	10
9	Тема 9. Економічна ефективність, його оцінювання і роль корпоративного управління в цьому	8	10
10	Тема 10. Соціальна політика і управління персоналу у корпоративних відносинах підприємства	8	10

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Обґрунтування корпоративного управління на підприємстві.

Тема 1. Теоретичні основи корпоративного управління

Форми контролю: усне та письмове опитування, тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- Еволюція становлення корпоративної форми організації бізнесу.
- Сутність корпоративного управління та його роль у процесі господарювання.
- Обґрунтування корпоративного сектору економіки України.
- Поняття корпорації та менеджменту корпорацій.
- Основні характеристики інтеграційних процесів.
- Принципи організації бізнесу в корпоративному середовищі.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. За ступенем обґрунтування очікуваної ефективності корпоративних підприємств можна зобразити наступним чином

- а) ті, що не мають попередніх маркетингових і техніко-економічних розрахунків
- б) ті, що мають установчі документи і крім цього розрахунки очікуваної ефективності (переважно формального характеру)
- в) ті, що мають повні і якісні техніко-економічні обґрунтування
- г) всі наведені варіанти вірні

2. До функцій корпоративного управління належать

- а) методологічна
- б) ідеологічна
- в) описова
- г) всі відповіді вірні

3. До функцій корпоративного управління належать

- а) методична
- б) праксеологічна
- в) описова
- г) розрахункова

4. Функція корпоративного управління, яка проявляється в застосуванні дієвого механізму захисту прав і інтересів всіх учасників корпоративного управління (особливо акціонерів) та акціонерного товариства в цілому, це

- а) функція захисту та економічної безпеки
- б) контрольна
- в) методологічна
- г) ідеологічна

5. Функція корпоративного управління, яка полягає у порівнянні визначених цілей та напрямів розвитку акціонерного товариства, зростанні його вартості, які базуються на процесі корпоративного управління, з досягнутими, це

- а) функція захисту та економічної безпеки
- б) контрольна
- в) праксеологічна
- г) ідеологічна

6. Історично першою формою власності була

- а) сімейна власність
- б) приватна власність
- в) колективна власність
- г) змішана власність

7. У ситуації, коли число співвласників (акціонерів) було невелике, придбані ними частки власності були

- а) різними
- б) досить великими
- в) однаковими у всіх
- г) нестійкими – розмір їх коливався в залежності від обставин

8. Товариство, в якому на основі централізації капіталів здійснюється колективне присвоєння результатів виробничої діяльності, це

- а) господарське товариство
- б) приватне товариство
- в) корпорація
- г) конгломерат

9. Господарчі товариства, які мають статус юридичної особи, утворені шляхом об'єднання майна засновників і існують незалежно від зміни конкретних учасників, це

- а) концерн
- б) всі відповіді вірні, оскільки ці всі форми підприємств є різновидами один одного
- в) корпорація
- г) конгломерат

10. Договірне об'єднання, створене на основі об'єднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, які об'єдналися, з передачею ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління, це

- а) концерн
- б) всі відповіді вірні, оскільки ці всі форми підприємств є різновидами один одного

- в) корпорація
- г) конгломерат

11. Корпорація:

- а) має статус юридичної особи;
- б) не має статусу юридичної особи;
- в) може обирати між наявністю статусу юридичної особи та його відсутністю.

12. Корпорація створюється шляхом:

- а) об'єднання капіталів;
- б) об'єднання фінансових потоків;
- в) об'єднання операцій виробничого процесу.

13. Корпорація при утворенні характеризується:

- а) простотою та легкістю утворення, низькими витратами на організацію та оформлення;
- б) простотою та легкістю утворення, низькими витратами на організацію та оформлення, необхідністю укладення договору між учасниками;
- в) значними зусиллями і матеріальними витратами, що пов'язані зі спеціальним законодавчим регулюванням.

14. При створенні корпорацій відбувається:

- а) делегування окремих повноважень для здійснення централізованого регулювання діяльності кожного із учасників;
- б) делегування всіх повноважень для здійснення централізованого регулювання діяльності кожного із учасників;
- в) відсутністю повноважень для здійснення централізованого регулювання діяльності кожного із учасників.

15. Корпоративне середовище становить:

- а) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона не може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив;
- б) площину взаємодії корпорації із споживачами та постачальниками;
- в) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив.

16. Під корпоративним управлінням мають на увазі:

- а) управління корпорацією;
- б) діяльність спеціалістів-професіоналів при здійсненні ділових операцій;
- в) діяльність керівників всіх управлінських рівнів з організації праці персоналу корпорації.

17. Під принципами управління корпорацією розуміють:

- а) норми управлінської поведінки, які визначені власниками корпорації;
- б) механізми реалізації управлінських рішень в корпорації;
- в) основні ідеї, правила, норми поведінки, які є обов'язковими в діяльності всіх ланок корпорації.

Тема 2. Моделі корпоративних відносин на підприємстві

Форми контролю: усне та письмове опитування, презентація, тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління.
- Сучасні системи та моделі корпоративного управління.
- Світовий досвід та особливості управління корпораціями в Україні.
- Інтеграційні процеси, їх типи і форми.
- Переваги та недоліки англо-американської моделі корпоративного управління
- Переваги та недоліки німецької моделі корпоративного управління
- Переваги та недоліки японської моделі корпоративного управління.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Особливостями англо-американської моделі корпоративного управління є

- а) наявність двопалатної ради, наявність робочої ради, сильний вплив банків, можливе голосування за дорученням
- б) соціальна згуртованість і взаємозалежність, довічний найм персоналу, наявність ключового банку і фінансово-промислової мережі, особлива роль держави
- в) розпиленість акціонерного капіталу, розділення функцій володіння і управління, обов'язкове створення ради директорів, в яку входять інсайдери і аутсайдери
- г) соціальна згуртованість і взаємозалежність, довічний найм персоналу

2. Особливостями німецької моделі корпоративного управління є

- а) наявність двопалатної ради, наявність робочої ради, сильний вплив банків, можливе голосування за дорученням
- б) соціальна згуртованість і взаємозалежність, довічний найм персоналу, наявність ключового банку і фінансово-промислової мережі, особлива роль держави
- в) розпиленість акціонерного капіталу, розділення функцій володіння і управління, обов'язкове створення ради директорів, в яку входять інсайдери і аутсайдери
- г) розпиленість акціонерного капіталу, розділення функцій володіння і управління.

3. Особливостями японської моделі корпоративного управління є

- а) наявність двопалатної ради, наявність робочої ради, сильний вплив банків, можливе голосування за дорученням
- б) соціальна згуртованість і взаємозалежність, довічний найм персоналу, наявність ключового банку і фінансово-промислової мережі, особлива роль держави
- в) розпиленість акціонерного капіталу, розділення функцій володіння і управління, обов'язкове створення ради директорів, в яку входять інсайдери і аутсайдери
- г) розпиленість акціонерного капіталу, розділення функцій володіння і управління.

4. У даній моделі корпоративного управління інформація розкривається раз на півроку

- а) англо-американській
- б) німецькій
- в) японській
- г) індійській

5. У даній моделі корпоративного управління існує двопалатна Рада

- а) англо-американській
- б) німецькій
- в) японській.
- г) індійська

6. Дана модель корпоративного управління характеризується тим, що ключовою фігурою всього процесу управління корпорацією є головний менеджер

- а) англо-американська
- б) німецька
- в) японська
- г) китайська

7. «У даній моделі корпоративного управління особлива роль належить державі

- а) англо-американській
- б) німецькій
- в) японській
- г) китайськийю

4. Розв'язання ситуаційних завдань.

Ситуація 1. Приведіть приклади застосування моделей корпоративного управління у світі

Ситуація 2. Наведіть характеристику органів управління в умовах різних моделей корпоративного управління. У чому переваги для кожної?

Тема 3. Зовнішня сфера та внутрішнє середовище корпоративних відносин

Форми контролю: усне та письмове опитування, дискусія (диспут), тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- Поняття і структура корпоративного капіталу.
- Види цінних паперів: загальна характеристика та сфери застосування.
- Характеристика зовнішньої сфери корпоративного управління.

- Вплив зовнішньої сфери корпоративного управління на діяльність підприємства.
- Внутрішній та зовнішній контроль у корпораціях.
- Емісія цінних паперів акціонерного товариства.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, власні кошти товариства включають:

- а) акціонерний капітал (статутний фонд) та нерозподілені прибутки;
- б) банківські кредити; кошти не виплачені постачальниками за придбані у них товари; кошти, що залучені шляхом випуску облігацій;
- в) акціонерний капітал (статутний фонд) та емісія додаткової кількості акцій;
- г) нерозподілений прибуток та кошти, що залучені шляхом випуску облігацій та банківські кредити.

2. Згідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, нерозподілений прибуток товариства дорівнює:

- а) прибутку АТ після сплати податку за мінусом відрахувань до резервного фонду та сплати дивідендів;
- б) прибутку АТ після сплати податку за мінусом відрахувань до резервного фонду без оплати дивідендів;
- в) прибутку АТ після сплати податків за мінусом сплати дивідендів.

3. Корпоративне середовище становить:

- а) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона не може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив;
- б) площину взаємодії корпорації із споживачами та постачальниками;
- в) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив.

4. Розв'язання ситуаційних завдань.

Ситуація 1. Провести аналіз впливу зовнішнього середовища господарського товариства, з діяльністю якого Ви знайомі (фактори впливу: політичні, економічні, конкуренція, техніко-технологічні, соціальні, географічні)

Тема 4. Учасники корпоративних відносин. Корпоративна культура

Форми контролю: усне та письмове опитування, презентація, тестування, реферати, есе, складання термінологічного словника.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.*

2. *Самостійно опрацюйте питання*

- Теоретичні аспекти корпоративних відносин на підприємстві.
- Корпоративний діловий стиль на підприємстві.
- Учасники корпоративних відносин, порядок їх формування, роботи та відповідальності.
- Органи корпоративного управління, їх повноваження.
- Сутність і зміст корпоративної культури.
- Роль корпоративної культури на підприємстві.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Суб'єктами корпоративного управління можуть бути:

- а) фізичні особи;
- б) власники та менеджери окремого підприємства;
- в) державні та недержавні органи;
- г) всі зазначені;
- д) тільки б) та в).

2. Найбільшою популярністю в Україні користується товариство з обмеженою відповідальністю завдяки:

- а) простоті створення та обмеженій відповідальності учасників;
- б) придатності для організації як малого, так і великого бізнесу;
- в) спрощений порядок фінансової звітності;
- г) безмитний порядок державної реєстрації.

3. Для формування статутного фонду забороняється використання:

- а) готівкових грошей як первинних внесків;
- б) майна в якості вкладу;
- в) майна, що передається учасниками не тільки у власність, але й у користування господарському товариству;
- г) бюджетні кошти та кошти, отримані в кредит;
- д) кошти, отримані під заставу і в кредит та бюджетні кошти.

2. Акціонерні товариства можуть випускати облігації:

- а) на суму не більше 25% від розміру статутного фонду і лише після повної оплати усіх випущених акцій;
- б) законодавча база вітчизняна забороняє випуск акціонерним товариствам облігації;
- в) на суму не більше 10% від розміру статутного фонду і лише після повної оплати усіх випущених акцій.

3. Ознаки що відрізняють акціонерні товариства від інших видів товариств.

- а) емітент цінних паперів, відкрита діяльність, проста за правовим розповсюдженням форма функціонування;
- б) природа статутного фонду, емітент цінних паперів, відкрита діяльність, стабільність майнової бази, складна система управління;
- в) найбільш коштовна за витратами організаційно-правова форма бізнесу, більш складна система управління, нестабільність майнової бази.

4. Основним завданням НКЦПФР є:

- а) здійснення державного регулювання та контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних на території України;
- б) встановлювати за погодженням з Кабінетом Міністрів України плату за видачу спеціальних дозволів, надання інформації за запитами юридичних та фізичних осіб із силелувастія отриманих коштів відповідно до законодавства;
- в) здійснювати контроль за діяльністю фондової біржі на території України.

5. Емісія акцій може здійснюватися у зв'язку з:

- а) формуванням статутного фонду емітента;
- б) рішенням НКЦПФР;
- в) інфляційними процесами у сфері цінних паперів;
- г) акумулюванням акцій попередніх емісій;
- д) багатством товариства.

6. Право власності на акції, придбані в ході їх розповсюдження шляхом передплати виникає:

- а) з моменту їх зарахування на рахунок акціонера у зберігача;
- б) після відкриття емісійного рахунку;
- в) після перерахування відповідної кількості акцій з емісійного рахунку на рахунки цінних паперів.

7. Формальне виклад цінностей і принципів побудови ділових відносин компанії – це:

- а) соціальний бюджет;
- б) корпоративний кодекс;
- в) соціальна програма;
- г) соціальна політика.

8. Якщо через відсутність кворуму установчі збори не відбулися, то:

- а) протягом двох тижнів скликаються повторні установчі збори, а якщо при повторному скликанні установчих зборів не буде забезпечено кворуму, то акціонерне товариство вважається таким, що не відбулося;
- б) необхідно скликати повторні установчі збори, але не пізніше двох місяців з моменту завершення підписки на акції і визнаються правочинними, якщо в них беруть участь особи, що підписалися більш як на 50% акцій, на які приведено підміну;
- в) регулятивна система України не містить певних вимог щодо проведення установчих зборів.

9. Корпоративна культура – це:

- а) етикет і правила поведінки, прийняті в корпорації;
- б) умовна система, що складається з набору правил, стандартів, що визначаються взаємодією і узгодженістю членів колективу, управлінської ланки, підрозділів і ключових чинників розвитку корпорації;
- в) закріплений наказом регламент діяльності персоналу.

10. Корпоративна культура виконує функції:

- а) виховна;
- б) пізнавальна;
- в) оцінно-нормативна;
- г) комунікативна.

Тема 5. Загальні положення корпоративного управління підприємства

Форми контролю: усне та письмове опитування, реферати, есе, тестування, складання термінологічного словника.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.

2. Самостійно опрацюйте питання

- Сучасні концепції корпоративного управління.
- Типологія моделей корпоративного управління.
- Структура системи стандартів корпоративного управління.
- Нормативно-правова база як зміст загальних положень.
- Заходи щодо забезпечення інформаційної прозорості в корпоративному управлінні.
- Кодекс корпоративної поведінки.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Для участі у загальних зборах готується список акціонерів:

- а) реєстратором;
- б) депозитарієм цінних паперів;
- в) реєстратором і депозитарієм цінних паперів;
- г) торговцями цінних паперів.

2. Для участі у загальних зборах готується список акціонерів:

- а) реєстратором;
- б) депозитарієм цінних паперів;
- в) реєстратором і депозитарієм цінних паперів;
- г) торговцями цінних паперів.

3. Згідно чинного законодавства, в який термін має бути опубліковане повідомлення про проведення загальних зборів акціонерів:

- а) не раніше як за 30 днів до дати проведення;

- б) не пізніше як за 45 днів до дати проведення;
- в) не раніше як за 45 днів до дати проведення;
- г) не пізніше як за 30 днів до дати проведення.

4. В якому з друкованих офіційних видань опубліковане повідомлення не має правової основи:

- а) Урядовий кур'єр;
- б) Цінні папери України;
- в) Фондовий ринок;
- г) Українська інвестиційна газета;
- д) Голос України.

5. З яких питань рішення загальних зборів акціонерів приймається простою більшістю голосів:

- а) зміна статуту підприємства;
- б) ухвалення рішення про припинення діяльності товариства;
- в) ухвалення рішення про випуск акцій на суму, що перевищує 1 млн. ЄВРО;
- г) створення і припинення діяльності дочірніх підприємств, філій і представництв товариства.

6. НКЦПФР накладає на юридичних осіб штрафи у розмірі 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян:

- а) за діяльністю на ринку цінних паперів без спеціального дозволу (ліцензії), одержання якого передбачено чинним законодавством;
- б) за неподання, невчасного подання або подання за відомо недостовірної інформації;
- в) на випуск та розміщення незареєстрованих цінних паперів, відповідно до чинного законодавства.

7. Власник акції володіє правом:

- а) участі в розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства;
- б) участі у статутному капіталі;
- в) отримання частини прибутку у вигляді дивіденду.

8. Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, можуть випускатися в таких формах:

- а) тільки в документарній формі;
- б) тільки в бездокументарній формі;
- в) у документарній та бездокументарній формі.

9. Статутний фонд господарського товариства:

- а) складає певну матеріальну базу, необхідну для початку товариством своєї підприємницької діяльності;
- б) є недоторканим фондом коштів, який забороняється використовувати для поточних потреб товариства;
- в) покликаний відбивати наявність майна або коштів;
- г) показує зобов'язання товариства перед учасниками, які мають безстроковий характер і припиняються лише у випадку ліквідації товариства.

10. Сукупність норм етики та принципів, якими керується компанія та її працівники у галузі управління та підприємництва, яка охоплює різні явища – це:

- а) корпоративний кодекс;
- б) культура підприємництва;
- в) етика бізнесу;
- г) немає вірної відповіді.

Тема 6. Стратегічні особливості корпоративного управління підприємства

Форми контролю: усне та письмове опитування, дискусія (диспут), презентація.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- Сутність стратегічного управління в корпораціях.
- Сутність, принципи і задачі корпоративної стратегії.
- Управління державними корпоративними правами.
- Особливості стратегічного управління корпораціями.
- Параметри системи стратегічного планування корпораціями.
- Критерії формування системи стратегічного моніторингу.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Стратегічний менеджмент - це:

- а) реалізація концепції, в якій поєднується цільовий та інтегральний підхід до діяльності організації, надає можливість ставити цілі розвитку, порівнювати їх з потенційними можливостями організації та приводе їх у відповідність шляхом розробки та впровадження системи стратегій;
- б) реалізація концепції системного підходу до функціонування організації, яка дає можливість ефективного управління організацією шляхом постійного аналізу всіх показників діяльності організації та прийняття оперативних управлінських рішень;
- в) реалізація концепції цільового підходу до діяльності організації, яка надає можливість ставити цілі організації шляхом аналізу внутрішнього середовища підприємства та розробляти стратегії ефективних дій на ринку;
- г) реалізація концепції інтегрального підходу до функціонування організації, що дає можливість розробляти стратегію зростання підприємства на основі аналізу та прогнозування розвитку ринкового середовища.

2. Фінансово-економічне забезпечення стратегічного управління організацією - це:

- а) сукупність структурних й динамічних характеристик економічних взаємозв'язків в межах та поза межами функціонування компанії;
- б) реалізація фінансової політики держави, фінансове планування, координація фінансів, розробка бюджету, управління боргом;
- в) інститут, який підтримує кредитуванню товарів, розробку інновацій, вирішує соціальні проблем;
- г) управління фінансовими потоками та кредитоспроможністю організації.

3. Реалізація інтересів компанії забезпечення соціального розвитку її колективу і активної участі компанії в розвитку суспільства – це:

- а) корпоративне розвиток;
- б) сталий розвиток;
- в) корпоративна соціальна відповідальність;
- г) відповідальність організації перед суспільством в цілому.

4. Стратегічне управління ґрунтується на:

- а) концепції організації як «відкритої системи»;
- б) концепції організації як «закритої системи»;
- в) концепції організації як «соціотехнічної системи»;
- г) концепції організації як « виробничої системи».

5. Стратегічний набір» підприємства - це:

- а) система стратегій різних типів і рівнів, які розробляє компанія на певний час;
- б) сукупність стратегій для окремого бізнес-напрямку;
- в) графічне зображення підпорядкованості та зв'язку цілей, що унаочнює поділ загальної мети на підцілі, завдання та окремі дії;
- г) система планових документів, як інструментів реалізації обраної стратегії.

6. Вкажіть, яка з перерахованих стратегій відноситься до конкурентних:

- а) стратегія росту;
- б) стратегія диференціації;
- в) стратегія кредитування;
- г) стратегія стабілізації.

7. Стратегічна зона господарювання - це:

- а) окремий ринковий сегмент, на якому функціонує компанія або на який бажає вийти;
- б) галузь, в якій підприємству належить велика частка ринку;
- в) сегмент ринку, на якому панує конкуренція;
- г) ринок, на який спрямовано всі маркетингові зусилля підприємства.

8. Стратегія - це:

- а) поточний курс розвитку організації, спрямований на найповніше задоволення потреб споживачів;
- б) довгостроковий розвиток компанії, спосіб досягнення цілі, визначений для себе із альтернативних варіантів, спираючись на власну думку в рамках своєї політики;
- в) визначення майбутнього стану внутрішнього чи зовнішнього середовища організації;

г) заздалегідь загальне керівництво для прийняття управлінських рішень, які забезпечують досягнення поточних цілей компанії.

Тема 7. Планування у корпоративному управлінні підприємства

Форми контролю: усне та письмове опитування, реферати, есе, дискусія (диспут), складання термінологічного словника.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.

2. Самостійно опрацюйте питання

- Планування і управління рухом грошових засобів.
- Основні джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.
- Балансовий лист капітальних вкладень як форма для планування.
- Планування необхідного обсягу та джерел фіннасування реальних інвестицій на підприємстві.
- Прогнозування грошових потоків підприємства.
- Інформаційне забезпечення для прогнозування і планування грошових потоків підприємства.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Частина прибутку (платіж), що проводиться на користь власника (довірених осіб власника) корпоративних прав, емітованих юридичною особою внаслідок розподілу частини її прибутку має назву

- а) дохід;
- б) дивіденд;
- в) рента;
- г) відсоток.

2. Визначте, якому з наведених визначень відповідає система довгострокового планування:

- а) система управління, яка базується на оптимальному розподілі ресурсів, раціональній організації виробництва, координації і контролю діяльності підрозділів і організації в цілому;
- б) система управління, в основу якої покладено довгострокове планування обсягів продаж підприємства та управління виробничим потенціалом на основі тенденцій, які склалися в зовнішньому середовищі;
- в) система управління, що ґрунтується на оцінці внутрішніх можливостей організації і зовнішніх конкурентних сил й пошуку шляхів ефективного використання внутрішніх можливостей враховуючи зовнішні обмеження;
- г) система управління, яка ґрунтується на людському потенціалі як базису організації, орієнтує виробництво на потреби споживачів, швидко реагує і своєчасно проводить

зміни в компанії, що відповідають викликам з боку оточення і дозволяють мати конкурентні переваги, які в сукупності дають спробу компанії вижити в довгостроковому періоді, досягаючи своєї мети.

3. Місія фірми - це:

- а) загальна мета організації, яка відображає погляд топ-менеджменту на те, якою має бути організація за найсприятливішого збігу обставин;
- б) генеральна ціль організації, яка визначає причину її існування з точки зору її основних товарів та послуг;
- в) загальна мета організації, яка відображає основні напрямки конкурентної боротьби підприємства на ринку;
- г) генеральна ціль компанії, що визначає основні напрями діяльності із удосконалення системи управління.

4. За спрямованістю на види діяльності цілі підприємства поділяються на:

- а) зовнішні та внутрішні;
- б) стратегічні, тактичні, оперативні;
- в) виробничі, управлінські, фінансові, маркетингові;
- г) цілі функціонування та цілі розвитку.

5. «Дерево цілей» підприємства - це:

- а) сукупність цілей підприємства, що визначає його орієнтацію на окремі види діяльності;
- б) сукупність цілей підприємства, що визначає його орієнтацію на досягнення поставлених завдань;
- в) система цілей підприємства, що відображає участь окремих рівнів управління у формуванні прибутку підприємства;
- г) графічне зображення підпорядкованості та зв'язку цілей, яке унаочнює поділ загальної мети або місії на підцілі, задачі й окремі дії.

6. Стратегічний план у діяльності компанії відіграє роль:

- а) є основою для формування стратегії;
- б) виступає основою для формування цілей підприємства;
- в) виступає засобом реалізації стратегії;
- г) забезпечує досягнення запланованих результатів.

Тема 8. Організація корпоративних відносин на підприємстві

Форми контролю: усне та письмове опитування, реферати, есе, тестування, дискусія (диспут), презентація.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Поняття та концептуальні засади корпоративного контролю й організації корпоративних відносин.
- Форми корпоративного контролю.
- Типологія корпоративних відносин.
- Механізми організації й контролю в системі корпоративного управління.
- Види контролю в корпоративному управлінні.
- Значення організації корпоративних відносин у діяльності підприємства.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Особливості формування статутних фондів є:

- а) внески у вигляді грошових коштів та основних фондів, які надають корпоративні права, не оподатковуються ні податком на прибуток, ні податком на додану вартість;
- б) майно, яке завозиться в статутний фонд підприємств з іноземними інвестиціями у вигляді господарських товариств, звільняється від сплати ввізного мита;
- в) при використанні основних фондів при виробничій діяльності, які були передані в статутний фонд, амортизаційні відрахування з них знімаються;
- г) всі попередні відповіді правильні.

2. Асоціація - це:

- а) договірне об'єднання;
- б) статутне об'єднання;
- в) добровільне об'єднання.

3. Корпоративне середовище становить:

- а) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона не може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив;
- б) площину взаємодії корпорації із споживачами та постачальниками;
- в) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив.

4. Корпорація:

- а) має статус юридичної особи;
- б) не має статусу юридичної особи;
- в) може обирати між наявністю статусу юридичної особи та його відсутністю.

5. Дворівнева схема управління корпораціями характеризується тим, що:

- а) повноваження з управління товариством розподіляються між загальними зборами та правлінням або радою директорів;
- б) відбувається розподіл між здійсненням контролю та виконанням функцій загального керівництва;
- в) з'являється орган управління, який здійснює суто контрольні функції.

6. Одноособові корпорації в Україні можуть створюватись як:

- а) лише акціонерні товариства, що виникають у процесах приватизації;

- б) акціонерні товариства, що виникають у процесах корпоратизації державних підприємств;
- в) акціонерні товариства, утворені звичайним шляхом двома чи більше особами, але потім викуплені однією особою при утриманні засновниками не менше 25% акцій товариства протягом 2-х років;
- г) акціонерні товариства, що утворені шляхом приватизації комунального майна;
- д) всі відповіді вірні.

7. Яке питання не є питанням виключної компетенції загальних зборів, що може бути делеговане іншим органам товариства:

- а) внесення змін у статут товариства;
- б) затвердження річних результатів діяльності товариства, включаючи його дочірні підприємства;
- в) винесення рішень про притягнення до майнової відповідальності посадових осіб, органів управління товариства;
- г) створення, реорганізація і ліквідація дочірніх підприємств, філій, представництв, затвердження їхніх статутів і положень.

8. До системи організаційного забезпечення стратегічного управління входять:

- а) стратегії різних типів і рівнів;
- б) сукупність інформаційних і фінансових ресурсів організації;
- в) організаційні структури підприємства;
- г) соціально-психологічні процеси, які відбуваються на підприємстві.

Тема 9. Економічна ефективність, його оцінювання і роль корпоративного управління в цьому

Форми контролю: усне та письмове опитування, реферати, есе, тестування, дискусія (диспут).

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Фактори підвищення ефективності корпоративного управління.
 - Організаційна ефективність.
 - Рейтингування як оцінка якості корпоративного управління.
 - Показники вимірювання ефективності управління корпораціями.
 - Методичні підходи до визначення ефективності корпоративного управління, фактори їх підвищення.
 - Напрями підвищення ефективності управління корпораціями.
 - Стандарти корпоративного управління, їх зміст.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. В системі управління корпораціями використовуються низка різноманітних стандартів корпоративного управління, які включають:

- а) міжнародні стандарти (що ґрунтуються на принципі корпоративного управління ОЕСР, ЄБРР, ММКУ, групи «Євроакціонери»)
- б) національні стандарти (моделі) корпоративного управління (розвинутих ринків, країн)
- в) стандарти корпорацій (кодекси корпоративного управління)
- г) всі відповіді вірні.

2. Ефективність системи корпоративного управління відображається у показниках:

- а) зростання рівня капіталізації корпорації, збільшення обсягів інвестицій в діяльність;
- б) збільшення обсягів інвестицій в діяльність
- в) збільшення обсягів акцій;
- г) правильна відповідь 2 і 3».

3. Ефективність діяльності корпорації може бути забезпечена шляхом:

- а) формування успішної бізнес моделі корпорації
- б) управління ризиками
- в) управління акціями, формування успішної бізнес моделі корпорації
- г) вірна відповідь а і б.

4. Збалансування інтересів суб'єктів, які беруть участь у функціонуванні корпоративної структури:

- а) завдання корпоративного управління
- б) зміст корпоративного управління
- в) мета ефективного корпоративного управління
- г) стандарт корпоративного управління

5. До характерних ознак ефективного корпоративного управління в компаніях належить:

- а) гнучкість, тобто здатність корпоративного управління змінювати цілі та інструменти
- б) прозорість (розкриття) фінансової інформації та інформації про діяльність корпорації
- в) єдиноначальність
- г) головування ревізійної комісії.

6. Корпорація створює вартість за рахунок:

- а) сильного та стійкого бренду
- б) низьких витрат на управління
- в) високих ставок ризику
- г) постійної зміни керівництва.

7. Управління вартістю корпорації починається з

- а) визначення складу керівництва

- б) моніторингу документації та статутного капіталу
- в) вивчення ринку
- г) розроблення системи показників, яка дозволяє оцінити його ефективність

8. Незалежна стандартизована інтегрована оцінка практики управління корпорацією, яка виражається у значеннях узагальнюючих показників, склад яких визначається методикою рейтингування, це:

- а) рейтинг корпоративного управління
- б) ранг корпоративного управління
- в) ренкінги
- г) коефіцієнт корпоративного управління

9. За національною шкалою рейтинг корпоративного управління може перебувати в межах:

- а) від рівня А (найвищий рівень рейтингу) до рівня В (найнижчий рівень рейтингу)
- б) від рівня А (найвищий рівень рейтингу) до рівня Е (найнижчий рівень рейтингу)
- в) від рівня А (найвищий рівень рейтингу) до рівня Д (найнижчий рівень рейтингу)
- г) від рівня А (найвищий рівень рейтингу) до рівня Z (найнижчий рівень).

10. Характерними ознаками якості корпоративного управління є:

- а) чітке дотримання законодавства, стандартів, правил та вимог щодо якості корпоративного управління
- б) незалежність ради директорів та всебічне залучення акціонерів до процесів управління корпорацією
- в) своєчасна та повна виплата дивідендів
- г) всі відповіді вірні.

11. Закінчити твердження:

Якість корпоративного управління пов'язується з...

Рейтинг корпоративного управління – це...

Управління вартістю корпорації починається з....

Для оцінки ефективності корпоративного управління використовується система критеріїв....

Рейтинг корпорації за результатами її діяльності складається на основі співставлення....

4. Обговорення проблемних питань:

1. Рейтинг корпоративного управління „Stadard & Poog's”.
2. Рейтинг корпоративного управління Brunswick Warburg”.
3. Рейтинг корпоративного управління "PricewaterhouseCoopers”
4. Основні фактори, які впливають на якість корпоративного управління підприємств в Україні (назвіть перелік із 1- причин, які стимулюють його розвиток та є дестимуляторами).

Тема 10. Соціальна політика і управління персоналу у корпоративних відносинах підприємства

Форми контролю: усне та письмове опитування, тестування, дискусія (диспут), ведення опорного конспекту.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Оцінка ефективності реалізації принципів соціальної відповідальності підприємствами.
- Методичний підхід до проведення оцінки ефективності соціально-відповідальної діяльності підприємства.
- Оцінка рівня соціальної відповідальності підприємств.
- Корпоративна соціальна відповідальність як необхідний чинник формування корпоративної стратегії.
- Соціальна відповідальність як напрям реалізації корпоративної стратегії розвитку.
- Управління персоналу як взаємовідносини у корпоративному управлінні.

3. *Розв'яжіть тестові завдання:*

1. Винагорода за працю, яку отримує працівник компанії крім заробітної плати – це:

- а) соціальний пакет;
- б) відпустка;
- в) компенсація;
- г) дотації.

2. До суб'єктів корпоративної соціальної відповідальності належать:

- а) працівники компанії;
- б) інвестори;
- в) підприємці;
- г) споживачі.

3. Корпоративна соціальна відповідальність проявляється:

- а) у внутрішньому соціальному інвестуванні людського капіталу;
- б) через добродійність власників;
- в) шляхом участі у виборах;
- г) в топ-менеджменті компанії.

4. До основних форм корпоративної соціальної відповідальності відносять:

- а) відповідальна поведінка до навколишньої середовища;
- б) відповідальна поведінка перед найманими працівниками;
- в) відповідальна поведінка перед споживачами;
- г) усі відповіді вірні.

5. Головним суб'єктом соціальної політики вважається:

- а) держава;
- б) об'єднання громадян;
- в) політичні партії;
- г) немає вірної відповіді.

6. Соціально відповідальність бізнесу – це:

- а) можливість для компанії забезпечувати власні потреби в безпеці;
- б) можливість компанії формувати умови й потреби для бізнесу;
- в) можливість компанії впливати на потреби споживачів;
- г) усі відповіді вірні.

4. Підготуйтеся до обговорення проблемних питань та ситуаційних завдань:

1. Яким чином проявляється сутність корпоративної соціальної відповідальності у контексті відносин роботодавців та працівників?
2. Сформулюйте та поясніть критерії, що дозволяють визначити підприємство (організацію) як соціально відповідальне.
3. Виділіть рівні соціальної відповідальності бізнесу та дайте їм характеристику.
4. У чому проявляються основні напрямки реалізації корпоративної соціальної політики?
5. Дайте характеристику основним міжнародним документам, що регулюють соціальну відповідальність бізнесу у розрізі профільних організацій.
6. Розкрийте основні ідеї концепції гідної праці. Яким чином вони переплітаються з чинним законодавством України?
7. Порівняйте сутність понять корпоративна соціальна відповідальність та корпоративне громадянство. Що спільного та що відмінного у цих поняттях? Яким чином вони співвідносяться між собою?
8. Охарактеризуйте основні проблеми, з якими стикається впровадження концепцій.

Перелік тем для написання есе:

1. Еволюція корпорацій у Європі.
2. Еволюція корпорацій у США.
3. Еволюція корпорацій в Україні.
4. Етапи розвитку корпоративного управління.
5. Еволюція теорій корпоративного управління.
6. Англо-американська модель корпоративного управління.
7. Західноєвропейська модель корпоративного управління.
8. Японська модель корпоративного управління.

9. Порівняльна характеристика видів господарських товариств.
10. Особливості корпоративного управління в Україні.
11. Порівняльний аналіз акцій та корпоративних облігацій.
12. Політика дивідендних виплат та її особливості в Україні.
13. Особливості корпоративного аудиту.
14. Стратегічне управління корпорацією.
15. Державне регулювання та управління діяльністю корпорацій.
16. Управління державними корпоративними правами.
17. Управління об'єктами державної власності в Україні.
18. Особливості корпоративних конфліктів в Україні.
19. Злиття та поглинання у системі корпоративного управління.
20. Технології ворожих поглинань.
21. Способи захисту від ворожих поглинань.
22. Особливості рейдерської діяльності в Україні.
23. Роль та місце наглядової ради в управлінні акціонерним товариством.
24. Конфлікт суспільства та корпорацій.
25. Соціальна відповідальність корпорацій.
26. Порядок створення та ліквідації акціонерного товариства.
27. Кодекс корпоративної поведінки.
28. Корпоративна культура: сутність та особливості у різних країнах світу.
29. Особливості корпоративної культури на прикладі конкретної корпорації.
30. Організація корпоративних відносин на на прикладі конкретної корпорації.

Есе – це прозовий твір невеликого обсягу і вільної композиції, виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета. На відміну від реферату, який адресується будь-якому слухачеві, есе ближче до репліки, що адресується підготовленому слухачу, тобто людині, яка вже має уяву, про що йде мова. Власне, така "адрес-ність" дозволяє автору есе зосередити увагу на розкритті нового змісту, а не нагромаджувати різними службовими деталями викладення матеріалу в письмовому форматі.

Поради щодо побудови есе:

1) есе варто розпочати зі вступу, в якому має бути висвітлено загальний підхід до теми, вступ повинен містити проблемне завдання і відповідь на поставлене питання. Автор есе не має права описувати все, що йому відомо в обсязі заданої теми, а лише те, що буде творчою відповіддю на поставлене питання у темі. Упродовж усього есе необхідно підкреслювати зв'язок поданих фактів з тезою;

2) основна частина есе вибудовується з метою переконання читача. Для цього автор есе має використати вагомні аргументи. Спочатку варто викласти головні ідеї та факти, які підтверджуватимуть приклади до цих ідей;

3) есе має містити озвучену кінцівку. При цьому зовсім не важливо, кінець є ствердженням будь-чого, запитанням чи остаточно не завершеними роздумами. Вдалим варіантом завершення есе вважається ви-користання афоризмів і цитат.

Рекомендована література

Базова

1. Балабаниць А.В., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Мацука В.М. Корпоративне управління : навчальний посібник (для студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 242 «Туризм» (усіх форм навчання)). Маріуполь : МДУ, 2019. 234 с.

2. Бондар-Підгурська О. В., Глебова А. О. Ділове адміністрування (Корпоративне управління): навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. 488 с.

3. Горьовий В. П. Корпоративне управління: навчальний посібник. Київ: «ЦП «Компринт», 2020. 490 с.

4. Живко З. Б., Сватюк О. Р., Копитко М. І. Корпоративне управління в системі економічної безпеки : навчальний посібник. За заг. ред. З. Б. Живко. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 456 с.

5. Швець Ф. Д. Корпоративне управління : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 320 с.

Додаткова

6. Анісімова О. М., Анісімов Д. О. Рівень використання інформаційних систем як важлива складова потенціалу у корпоративному управлінні. Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки. 2017. № 4. С. 146-149.

7. Козирева О. В. Конспект лекцій з дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності). Харків : НФаУ. 2018. 295 с.

8. Мішеніна Г. А., Матвєєва Ю. Т. Корпоративне управління : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2018. 212 с.

9. Полінкевич О. М. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління підприємницьких структур. *Економічний форум*. 2017. № 4. С. 158–167.

10. Сердюков К. Г. Організація стратегічного управління акціонерним товариством в умовах трансформації корпоративного контролю. *Управління розвитком*. 2017. № 1–2. С. 89–94.

11. Феєр О. В. Корпоративне управління : курс лекцій для студентів ОС «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент». Мукачеве : МДУ, 2017. 85 с.

12. Balanovska T. I., Kharchenko H. A., Artiukh T. O. Management: Textbook. Kyiv: CP "Comprint", 2021. 245 p.

13. Navrysh O., Dramaretska K. Leadership : textbook for students of higher education of the first (bachelor) level of specialty 073 Management. Kyiv : TsP "KOMPRYNT", 2022. 458 p.

Інформаційні ресурси

Інтернет джерела:

14. Децентралізація дає можливості, 2021 : <https://decentralization.gov.ua>

15. Законодавство України : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

16. Сайт Верховної ради України : <http://www.rada.gov.ua>

17. Сайт Кабінету міністрів України : <http://www.kmu.gov.ua>

18. Інструментарій сучасного менеджменту : <http://www.management.com>

19. Інтернет-портал для управлінців : <http://www.management.com>

20. Загальноекономічний глосарій : <http://www.ssu-ekonomika.net>

21. Державна служба статистики України : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

22. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку : <http://www.ssmc.gov.ua/fund/sro>

23. Балабаниць А.В., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Мацука В.М. Корпоративне управління : навчальний посібник (для студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 242 «Туризм» (усіх форм навчання)). Маріуполь : МДУ, 2019. 234 с. : https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/1649/1/NP_Corp_upravlinnia.pdf

24. Швець Ф. Д. Корпоративне управління : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 320 с. : <https://ep3.nuwm.edu.ua>

25. OECD, Principles of Corporate Governance : <http://www.oecd.org/daf/ca/corporategovernanceprinciples/25778905.pdf>